

BOEQ

Inleiding Europees Recht (2019/2020)

Arrestanalyses

Lieve studenten,

We willen graag alle terugkerende klanten en alle nieuwe klanten welkom heten!

Als aanvulling op de wekelijkse uitleg van de stof maken wij ook arrestanalyses voor jullie. Dit zal op wekelijkse basis uiterlijk woensdag 09.00 worden gepost op onze website. Heb je vragen of opmerkingen over deze arrestanalyses of andere studiehulp, schroom dan niet om te mailen naar boeqcontact@gmail.com of ons een facebookbericht te sturen.

Ik wil een ieder van jullie, namens het BOEQ team, bedanken voor jullie vertrouwen in BOEQ. Wij zullen ons week in week inzetten om aan de hand van onze studiehulp zo veel mogelijk lastige leerstukken te verduidelijken.

Heel veel liefs,

Namens het BOEQ team,

Stephanie Bálint

ALGEMENE MEDEDELING

Een BOEQ-abonnement is volledig **persoonsgebonden**. Dit betekent dat het verboden is om inloggegevens en/of studiemateriaal te delen met studiegenoten. Als je dit toch doet loop je het risico dat je account geschorst wordt.

AUTEURSRECHT STATEMENT

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van de maker van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld. (Artikel 1 Auteurswet)

Op alle documenten geproduceerd door BOEQ rust een auteursrecht. Alleen BOEQ behoudt het recht om het werk openbaar te maken of om het werk te verveelvoudigen. **Het is verboden om zonder de toestemming van BOEQ documenten van BOEQ of onderdelen daarvan fysiek en/of digitaal te verspreiden.** Bij inbreuk op het auteursrecht behoudt BOEQ het recht voor om schadevergoeding te vorderen of om aangifte te doen.

Week 1: Hoofdstructuur van de Europese Unie

Let op:

We maken in onze werkgroepantwoorden gebruik van een kleurenschema.

- **Oranje** staat voor extra uitleg over het onderwerp
- **Blauw** staat voor het concrete antwoord op de vraag.

Voorgeschreven arresten:

- HvJ EEG 5 februari 1963, 26-62, ECLI:EU:C:1963:1 (Van Gend & Loos)
- HvJ EEG 15 juli 1964, 6-64, ECLI:EU:C:1964:66 (Costa)
- HvJ EU 10 december 2018, C-621/18, ECLI:EU:C:2018:999 (Wightman)

Van Gend & Loos

Relevantie: Dit arrest is van groot belang geweest voor de positie die de Europese Unie nu heeft ingenomen tegenover de Lidstaten. Mede door deze uitspraak heeft de Europese Unie, wat in die tijd bekend stond als de ‘Gemeenschap’, zich juridisch op eigen kracht kunnen ontwikkelen.

Feiten: Kort gezegd, vraagt de Tariefcommissie, op grond van art. 177 E.E.G-Verdrag, aan het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te nemen over de uitleg van art. 12 van het E.E.G-Verdrag.

Rechtsvraag: Heeft art. 12 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (hierna: E.E.G-Verdrag) “onmiddellijke werking als intern recht in die zin, dat burgers der Lid-Staten aan dit artikel door de rechter te handhaven rechten kunnen ontlener?”

Hof van Justitie: Voorop moet worden gesteld dat het Hof van Justitie op grond van art. 177 E.E.G-Verdrag bevoegd is, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen over de uitlegging van dit Verdrag.

Of het E.E.G-Verdrag rechtstreekse werking heeft, moet worden vastgesteld door te kijken naar de geest, inhoud en bewoordingen van het Verdrag.

Het HvJ overweegt dat het Verdrag meer is dan slechts een overeenkomst welke slechts wederzijdse verplichtingen tussen de verdragsluitende Lidstaten schept. Het HvJ oordeelt dat het E.E.G-Verdrag een eigen rechtsorde in het leven heeft geroepen (de ‘Gemeenschap’), met als gevolg:

- dat de Lidstaten (op beperkt terrein) hun soevereiniteit hebben begrensd
- dat niet alleen de Lidstaten, maar ook hun onderdanen daaraan rechten kunnen ontlener.

Het HvJ heeft op basis van het voorgaande geconcludeerd dat het E.E.G-Verdrag directe werking heeft en rechten schept ten bate van de rechtszoekenden, die handhaving aan de nationale rechters kan vragen (ofwel deze rechten uit eigen hoofde geldend kunnen maken).

Costa/Enel

Relevantie: Dit arrest is, net zoals het Van Gend & Loos arrest, van groot belang geweest voor de positie die de Europese Unie nu heeft ingenomen tegenover de Lidstaten. Mede door deze uitspraak heeft de Europese Unie, wat in die tijd bekend stond als de ‘Gemeenschap’, zich juridisch op eigen kracht kunnen ontwikkelen.

Feiten: Naar aanleiding van een elektriciteitsrekening is een geschil ontstaan bij de Giudice Conciliatore tussen Flaminio Costa en E.N.E.L, waarin partij Costa de rechter heeft verzocht om ex. art. 177 E.E.G-Verdrag een prejudiciële beslissing te verkrijgen over de uitlegging van de artikelen 102, 93, 53 en 37 van het Verdrag, die naar zijn mening zijn geschonden.

Rechtsvraag: Zijn de door de Giudice Conciliatore op grond van art. 177 E.E.G-Verdrag (inzake de prejudiciële beslissing) gestelde vragen ontvankelijk voor zover zij betrekking hebben op de uitlegging van het E.E.G.-Verdrag, ongeacht enige nationale wet?

Hof van Justitie: Het E.E.G.-Verdrag heeft een eigen rechtsorde in het leven geroepen, die bij de inwerkingtreding van het Verdrag in de rechtsorde van de Lidstaten is opgenomen en waarmee de nationale rechters rekening dienen te houden. De Lidstaten hebben namelijk hun sovereiniteit (op beperkt terrein) begrensd en derhalve een rechtsstelsel in het leven geroepen, dat bindend is zowel voor hun onderdanen als voor hunzelf (zie ook Van Gend & Loos). Dit betekent ook dat latere afgekondigde nationale wettelijke voorschriften die tegen het rechtsstelsel van de Gemeenschap ingaan, het verdragsrecht niet opzij kunnen zetten. Derhalve concludeert het HvJ dat de op grond van art. 177 E.E.G.-Verdrag gestelde vragen ontvankelijk zijn voor zover zij betrekking hebben op de uitlegging van het E.E.G.-Verdrag, waar latere, eenzijdig afgekondigde wettelijke voorschriften niet boven de rechtsregels van de Gemeenschap kunnen worden gesteld.

Wightman

Relevantie: de in de arresten Van Gend & Loos en Costa/Enel vastgestelde kenmerken van de Europese Unie, zijn in deze uitspraak in een modern jasje bevestigd.

Feiten: Op 23 juni 2016 heeft het Verenigd Koninkrijk een referendum gehouden, waarbij een meerderheid stemde voor het uittreden van die lidstaat uit de Unie. Op 29 maart 2017 gaf de premier van het VK, daartoe gemachtigd bij de wet van 2017 betreffende de kennisgeving van terugtrekking uit de Unie, aan de Europese Raad kennis van het voornemen van het VK om zich op grond van art. 50 VEU terug te trekken uit de Unie. (para. 9)

Er bestond onzekerheid over of het VK deze kennisgeving wel of niet kon herroepen voordat de in art. 50 VEU vastgestelde periode van 2 jaar is verstreken en daarmee toch in de Unie kon blijven. Verduidelijking hierover zou ervoor kunnen zorgen dat er misschien niet twee, maar drie opties open zouden bestaan: 1. Terugtrekking uit de Unie zonder akkoord 2.

Terugtrekking uit de Unie met het akkoord dat hun is voorgelegd of 3. Intrekking van de kennisgeving van het voornemen tot terugtrekking van het VK en lid blijven van de Unie. (para. 15)

Naar aanleiding hiervan heeft de hoogste rechter van Schotland de volgende prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie.

Prejudiciële vraag: ‘Indien een lidstaat de Europese Raad krachtens artikel 50 [VEU] kennis heeft gegeven van zijn voornemen om zich terug te trekken uit de [Unie], kan deze kennisgeving dan volgens Unierecht eenzijdig worden herroepen door de kennisgevende lidstaat, en zo ja, onder welke voorwaarden en met welke gevolgen voor het in de [Unie] blijven van de lidstaat?’ (para. 16)

Hof van Justitie: de oprichtingsverdragen, die het constitutionele handvest zijn waarop de Unie is gegrond, hebben, anders dan gewone internationale overeenkomsten, een nieuwe rechtsorde in het leven geroepen, ten gunste waarvan de lidstaten op een steeds breder terrein hun soevereine rechten hebben beperkt en waarvan niet alleen deze staten, maar ook hun onderdanen de subjecten zijn. (para. 44)

Het Unierecht vindt in zijn autonome rechtsbron – de Verdragen – dat het voorrang heeft boven het recht van de lidstaten en dat een hele reeks op de onderdanen van de lidstaten en op de lidstaten zelf toepasselijke bepalingen rechtstreekse werking heeft. (para. 45)

Op basis van het voorgaande moet de vraag worden beoordeeld op basis van de Verdragen in hun geheel. (para. 46) Bij de uitlegging van art. 50 VEU dient niet alleen rekening te worden gehouden met de bewoordingen en de doelstellingen ervan, maar ook met de context ervan en met het Unierecht zijn geheel. De ontstaansgeschiedenis kan hierbij ook relevant zijn. (para. 47)

Antwoord op de prejudiciële vraag:

Een lidstaat die kennis heeft gegeven van zijn voornemen om zich terug te trekken uit de Unie op grond van art. 50 lid 2 VEU, kan die kennisgeving in ondubbelzinnige en onvoorwaardelijke bewoordingen eenzijdig intrekken middels een schriftelijke mededeling

aan de Europese Raad, zolang een tussen die lidstaat en de Unie gesloten terugtrekkingsakkoord niet in werking is getreden of, als de periode van twee jaar (art. 50 lid 3 VEU) nog niet is verstreken. (para. 75)

Relevant artikel:

Art. 50 VEU

- 1.** Een lidstaat kan overeenkomstig zijn grondwettelijke bepalingen besluiten zich uit de Unie terug te trekken.
- 2.** De lidstaat die besluit zich terug te trekken, geeft kennis van zijn voornemen aan de Europese Raad. In het licht van de richtsnoeren van de Europese Raad sluit de Unie na onderhandelingen met deze staat een akkoord over de voorwaarden voor zijn terugtrekking, waarbij rekening wordt gehouden met het kader van de toekomstige betrekkingen van die staat met de Unie. Over dat akkoord wordt onderhandeld overeenkomstig artikel 218, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het akkoord wordt namens de Unie gesloten door de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit, na goedkeuring door het Europees Parlement.
- 3.** De Verdragen zijn niet meer van toepassing op de betrokken staat met ingang van de datum van inwerkingtreding van het terugtrekkingsakkoord of, bij gebreke daarvan, na verloop van twee jaar na de in lid 2 bedoelde kennisgeving, tenzij de Europese Raad met instemming van de betrokken lidstaat met eenparigheid van stemmen tot verlenging van deze termijn besluit.
- 4.** Voor de toepassing van de leden 2 en 3 nemen het lid van de Europese Raad en het lid van de Raad die de zich terugtrekkende lidstaat vertegenwoordigen, niet deel aan de beraadslagingen of aan de besluiten van de Europese Raad en van de Raad die hem betreffen. De gekwalificeerde meerderheid wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 238, lid 3, onder b van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
- 5.** Indien een lidstaat die zich uit de Unie heeft teruggetrokken, opnieuw om het lidmaatschap verzoekt, is op zijn verzoek de procedure van artikel 49 van toepassing.